

Для подальшого підвищення забезпечення економічної безпеки України в рамках інтеграції до ЄС необхідно:

- перехід до нової моделі зростання економіки;
- підтримати вітчизняних виробників АПК для забезпечення порогів безпеки;
- підтримати фінансову систему країни;
- зменшити обсяг зовнішнього боргу;
- підтримати вітчизняну промисловість в таких секторах як обробна промисловість і машинобудування;
- дати імпульс до підвищення конкуренції на ринку праці, зростання кваліфікації вітчизняних кадрів;
- згладити ступінь відхилення фактичного розподілу грошових доходів від рівномірного, іншими словами великий розрив між доходами населення;
- збільшити видатки на добувну галузь.

Таким чином, економічна безпека України на нинішньому етапі вступу до Європейського союзу є одним з найважливіших пріоритетів національної безпеки.

У даній статті автором було сформовано поняття економічної безпеки, розглянуто світовий досвід забезпечення економічної безпеки, проаналізовано поточний стан, а також зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці та запропоновано пропозиції прикладного характеру по підвищенню забезпечення економічної безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Осекек А. Economic Security and the European Dream [Електронний ресурс] / Antony Louis Осекек.- Marquette University: <http://www.anselm.edu/Documents/NHIOP/Global%20Topics/2010/Osekpaper.pdf>.c.41.
2. White Paper on German Security Policy and the Future of the Bundeswehr [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Федерального Міністерства Оборони Німеччини: <http://www.bmvg.de>.
3. Закон України «Про національну безпеку України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-194>.
4. Офіційний сайт Комітету статистики України / [Електронний ресурс] <http://www.ukrstat.gov.ua>

Дворник І.В., кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри аграрної
економіки. ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут», м. Ніжин, Україна

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Специфіка діяльності сільськогосподарських підприємств потребує налагодження механізму подвійної адаптації до ринкових та природно-кліматичних умов. Підвищена ризикованість пов'язана із сезонністю та низькою технологічністю виробництва, використанням природних ресурсів, низькою еластичністю попиту на сільськогосподарську продукцію та її здатністю швидко псуватися, природно-кліматичними чинниками та використанням землі як

основного засобу виробництва. Постійне існування таких загроз обумовлює актуальність проблеми формування механізму економічної безпеки сільськогосподарських підприємств.

Метою дослідження є виявлення проблем функціонування сільськогосподарських підприємств, захист товаровиробників від дії деструктивних впливів, забезпечення стабільного та максимально ефективного розвитку підприємств у майбутньому.

Сільськогосподарські підприємства займають визначальне місце у розвитку сільських територій. Для більшості сіл вони є основним джерелом робочих місць та соціального відтворення. Саме тому управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств має не лише суто економічний характер, а й соціальний аспект.

Економічна безпека сільськогосподарського підприємства – це такий стан його господарських ресурсів, що забезпечує раціональну галузево-організаційну структуру підприємства, враховуючи географічне розташування та природно-кліматичні умови його діяльності, за якого воно здатне ефективно протидіяти можливим загрозам внутрішнього й зовнішнього середовища, а також досягати поставлених цілей і завдань на основі реалізації обраної ним стратегії розвитку.

Головна мета економічної безпеки сільськогосподарського підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому. Економічна безпека підприємства досягається в тих випадках, коли воно є фінансово стійким, здатне запобігати негативному впливу внутрішніх та зовнішніх ризиків, а його ресурсний потенціал, організаційна та управлінська структури відповідають цілям і завданням статутної діяльності. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств є критерієм надійності їх партнерства у бізнесі та спроможності забезпечувати переробні підприємства сировиною, а населення продуктами харчування. Ситуація, що виникла в агропромисловому комплексі України (постійне зростання цін на паливно-мастильні матеріали, зниження якості аграрної продукції, недостатнє фінансування сільського господарства, нестабільність економічної та політичної ситуації в державі) створює систему загроз для сільськогосподарських підприємств у формі втрати прибутку та фінансової незалежності.

У сучасних умовах господарювання аграрні товаровиробники повинні враховувати ймовірність виникнення невизначеності умов здійснення підприємницької діяльності, наявності ризику та загроз їх економічній безпеці. Для оцінки рівня ризику та можливих загроз на підприємстві повинні розробити комплекс заходів, спрямованих на мінімізацію можливих ризиків та протидію загрозам і підвищення рівня економічної

безпеки підприємства. Сільськогосподарське виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Особливо великих ризиків зазнає сільськогосподарське виробництво країн, економіки яких розвиваються або перебувають в процесі трансформації. Аграрні реформи та становлення ринкових взаємовідносин, зміна форм власності та форм

господарювання значно збільшують ступінь невизначеності соціально-економічних процесів в сільському господарстві та, відповідно, посилюють вплив ризиків на аграрний бізнес.

Сьогодні результатом аграрних реформ є складний фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, значне зменшення поголів'я сільськогосподарських тварин, збитковість тваринницької галузі, зниження рівня життя в сільській місцевості. Однією з причин такого стану є те, що на початку реформ в аграрному виробництві не були враховані можливі ризики реформування та їх вплив на результати діяльності сільгоспідприємств, а також не були напрацьовані адекватні інструменти та механізми їх мінімізації [2].

Загрози економічній безпеці – це дія дестабілізуючих природних чинників і/або суб'єктивних, пов'язаних з недобросовісною конкуренцією та порушенням законів і норм, що може спричинити потенційні або реальні втрати для організації. Найбільшу небезпеку для сільськогосподарських підприємств становлять загрози, що виникають у результаті недосконалості їх інституційного середовища, серед яких: прогалини в нормативноправовій базі; недосконала фіскальна політика; слаборозвинена фінансова, ринкова та соціальна інфраструктури; високі трансакційні витрати; переважання в ухваленні рішень ролі неформальних інститутів над формальними.

Основними проблемами сільськогосподарських підприємств є:

- низький рівень ресурсно-технічного забезпечення;
- обмеженість власних фінансових коштів;
- відсутність капіталовкладень (унеможливорює процес відтворення основних фондів);
- низький рівень продуктивності праці працівників;
- брак кваліфікованих кадрів на підприємствах;
- нераціональне використання земельних ресурсів;
- низький рівень цінової конкурентоспроможності підприємств.

Керівники сільськогосподарських підприємств вважають, що основними чинниками, які б сприяли розвитку підприємств, є державна підтримка, страхування, наявність фінансових ресурсів, достатнє технічне забезпечення, висока кваліфікація та досвід працівників, ефективне використання земельних ресурсів, підвищення якості продукції. Ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств обумовлюється багато в чому станом його фінансів, що і призводить до необхідності розгляду проблем менеджменту фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств.

Підвищення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств потребує розробки дієвого організаційно-економічного механізму, що передбачає реалізацію цілеспрямованих дій на усіх стадіях формування безпеки підприємства, включаючи моніторинг, заходи щодо підвищення її рівня в межах стратегічних орієнтирів, а також контроль за ефективністю впроваджуваних заходів.

Ефективним способом підвищення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств є оптимізація рівня її функціональних складових за рахунок раціонального розподілу обмежених виробничих ресурсів.

Отже, стабільне функціонування будь-якого підприємства в умовах ринкових відносин значною мірою залежить від наявності надійної системи економічної безпеки. Існування низки невирішених проблем, зокрема висока ступінь зношеності ресурсного потенціалу, брак фінансово-інформаційної підтримки, низький рівень кваліфікації управлінського персоналу, не дають змоги більшості сільськогосподарських підприємств України самостійно забезпечувати економічну безпеку.

Своєчасне виявлення, попередження і нейтралізація різних видів загроз, які дестабілізують діяльність підприємства і загрожують його економічним інтересам, визначення шляхів формування ефективної системи економічної безпеки, інструментів та механізмів її ефективності повинні стати важливими завданнями у діяльності кожного підприємства. Системного дослідження потребують теоретичні та прикладні засади процесу управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств як запоруки та основи їх розвитку у мінливому ринковому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Єлістратова Ю. О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро- та мікрорівнях / Ю. О. Єлістратова // Інноваційна економіка. – 2010. – № 5. – С. 81–86.
2. Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління / Л. С. Мартюшева, Т. Е. Петровська, Н. І. Трихліб // Коммунальное хозяйство городов. – 2006. – № 71. – С. 235–238.
3. Кракос Ю. Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю. Б. Кракос, Р. О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 1 (1). – С. 86–97.
4. Череп О. Г. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств в Україні / О. Г. Череп, З. П. Урусова, А. А. Урусов // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 3 (61). – С. 328–330.

Дорошенко Н.О., к.е.н., доцент

Романів В.В., студентка

Харківський Національний університет
імені В.Н.Каразін, м. Харків, Україна

**ФІНАНСОВА ОБІЗНАНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

Безпека в будь-якій сфері є підґрунтям для сталого розвитку. Що вже казати про актуальність безпеки для нашої країни. Одним з першочергових напрямків діяльності держави наразі є забезпечення національної безпеки на рівні всіх її складових. Економічна безпека є складовою національної безпеки держави, що охоплює також оборонну, екологічну, енергетичну безпеки тощо [1, с.3].